

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ОСВІТНИМИ ПРОГРАМАМИ ПРАВО ТА ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

THE MAIN FEATURES OF DISTANCE LEARNING ENGLISH FOR OBTAINING HIGHER EDUCATION ACCORDING TO EDUCATIONAL PROGRAMMES LAW AND LAW ENFORCEMENT

Сусол Л.О.,

orcid.org/0000-0002-7631-1556

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри мовної підготовки

Одеського державного університету внутрішніх справ

У статті доведено, що в умовах сьогодення застосування на заняттях комп'ютерних навчальних програм як елементу ІТ-технологій – це цілком ефективний та актуальний засіб при викладанні здобувачам англійської мови за професійним спрямуванням в умовах реалій дистанційного навчання (карантин через пандемію, дистанційне навчання під час воєнного стану), що спрямований на розвиток комунікативних здібностей у здобувачів (навичок *soft skills*). Використання елементів комп'ютерних технологій у процесі вивчення «Англійської мови професійного спрямування» дозволяє в певній мірі відійти від традиційних форм навчання й підвищити індивідуальну траєкторію освітньої та наукової діяльності здобувачів вищої освіти. Станом на сьогодні інформаційні технології стали невід'ємною частиною сучасного світу. Сучасне якісне викладання англійської мови за професійним спрямуванням та інших дисциплін не може відбуватися без використання методів (засобів) і можливостей, які надають ІТ-технології на базі світової мережі Інтернет, оскільки це дає змогу краще подати навчальний матеріал, зробити його цікавішим та підвищити інтерес здобувачів до освітнього процесу. Дидактичні можливості Інтернет мережі достатньо великі, який стає засобом досягнення освітніх цілей як для здобувачів вищої освіти, так і для викладачів. За таких обставин викладач стає основним кермом, що виконує свої функції в максимально органічному сучасному контексті освіти та в системі «здобувач x викладач». Мережа Інтернет в жодному разі не замінює викладача, але стає одним з найбільш важливих елементів навчання англійської мови на сучасному етапі розвитку освітнього процесу в достатньо складних умовах сьогодення (карантин через пандемію, військовий стан тощо). Саме застосовуючи поєднання педагогічних знань і сучасних технологій, можна реалізувати успішний курс дистанційного навчання іноземної мови.

Ключові слова: англійська мова, дистанційне навчання, право, правоохоронна діяльність, освітній процес.

Nowadays the use of computer training programmes in classes as an element of IT technology is an effective and relevant tool for teaching «English for Professional Purposes» during distance learning of English (quarantine due to a pandemic, distance learning during martial law) has been proved in this article. The aim is to develop students' communicative skills (soft skills). The use of computer technology elements in the process of learning «English for Professional Purposes» allows to some extent to move away from traditional forms of education and to increase the individual trajectory of educational and research activities of higher education. Today information technology has become an integral part of the modern world. Modern high-quality teaching of «English for Professional Purposes» and other disciplines cannot take place without the use of methods (tools) and opportunities provided by IT technologies on the World Wide Web, as it allows to present educational material better, to make it more interesting and to increase students' interest to the educational process. The didactic possibilities of the Internet are quite large, which becomes a means of achieving educational goals for both higher education and teachers. In such circumstances the teacher becomes the main handlebar performing its functions in the most organic modern context of education and in the system of "students x teachers". The Internet in no way replaces the teacher but becomes one of the most important elements of English language teaching at the present stage of development of the educational process in the rather difficult conditions of today (quarantine quarantine, martial law, etc.). Applying a combination of pedagogical knowledge and modern technologies, we can implement a successful course of distance learning foreign language.

Key words: English language, distance learning, law, law enforcement, educational process.

Постановка проблеми. Вища освіта у буквальному розумінні в українському суспільстві дещо почала втрачати свої позиції актуальності, що пов'язано в першу чергу з незатребуваністю випускників вищих навчальних закладів на ринку праці за фахом, що вони отримали. У результаті ситуації, що склалася випускники займаються перекваліфікацією, оволодівають професіями, що пов'язані з торгівлею, як правило. Виникає

питання чи варто було витратити значні моральні та матеріальні ресурси на отримання «такої вищої освіти». Варто зауважити, що спеціальності юридичного та економічного напрямів в умовах України все ж таки залишаються максимально популярними, що доводять показники набору на спеціальності у різних вітчизняних вищих навчальних закладах та в Одеському державному університеті внутрішніх справ зокрема [1]. Для

більшості українців освіта залишається важливою сферою діяльності особистості та пріоритетним чинником розвитку сучасного суспільства. На рівні світового сприйняття низка провідних науковців, що представляють різні високо розвинуті країни, зазначає, що перспективне майбутнє за тією цивілізацією, яка максимально забезпечить розвиток інтелектуального та творчого потенціалу пересічних громадян своєї держави. Вивчення англійської мови посідає провідне місце. Завдання викладача – вибрати оптимальні шляхи організації аудиторної та самостійної роботи, використовувати сучасні методики викладання та новітні методи [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Постійний розвиток системи вищої освіти вимагає від педагогічної науки й практики станом на сьогодні вивчення і впровадження нових методів навчання на фоні одночасного поєднання й виховання здобувачів вищої освіти. Подібні інновації в педагогічній діяльності ВУЗів пов'язані із загальними процесами, що відбуваються у суспільстві. Використання при підготовці здобувачів вищої освіти інноваційних технологій стало невід'ємною складовою навчального процесу та набуло особливої актуальності в сучасних умовах під час запровадження карантинних заходів на фоні вірусної пандемії (2020-2022 н.р.). Перед викладачами вищих навчальних закладів постає одне із пріоритетних завдань, що полягає у підвищенні зацікавленості здобувачів вищої освіти I-III рівнів до вивчення іноземної мови, переважно, англійської. Для досягнення поставленого пріоритетного завдання викладачі здійснюють пошук нових (інноваційних), цікавих та водночас результативних форм і методів навчання іноземній мові [3, 4].

Згідно моїх багаторічних напрацювань під час викладання здобувачам вищої освіти освітніх програм «Право» та «Правоохоронна діяльність» виокремлено власну думку щодо використання нових (інноваційних), цікавих та водночас результативних форм і методів навчання іноземній мові:

- підвищення мотивації щодо вивчення англійської мови під час навчання на I рівні вищої освіти з метою в першу чергу оволодіння необхідним професійним рівнем іноземної мови та в подальшому успішної здачі вступних іспитів, що є обов'язковими для здобуття II (магістерського) та III (доктори філософії) рівнів вищої освіти;

- здобувачі повинні вміти використовувати англійську мову у своїй практичній діяльності в галузі правознавства та правоохоронній діяльності;

- у здобувачів повинно з'явитися бажання до творчої роботи, що водночас приносить позитивний результат;

- здобувачі повинні бути активними, дещо розкутими та постійно намагатися досягнути певного успіху, в тому числі під час самоізоляції.

Під час карантину (воєнного стану за певних обставин та можливостей) навчальний матеріал можна опановувати за допомогою дистанційних методів навчання на платформах типу MIA, MOODLE з використанням ZOOM, MEET, SKYPE тощо. На нашу думку, вивчення іноземної мови в малокомплектних групах є чи не найкращою практикою, а дистанційне навчання за певних вимушених обставин є цілком дієвим, а також виховує здобувачів освіти та само організовує до самостійної, творчої праці, життєдіяльності.

Використання технологій дистанційного навчання обов'язково передбачає використання мережі Інтернет для роботи цілісної системи «викладач x здобувач» при вивченні іноземної мови, що залишається на сьогодні цілком корисним та виправданим підходом щодо питань опанування іншомовним матеріалом та досягненням поставлених методичних цілей.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати важливість та необхідність на I-III рівнях вищої освіти освітніх та освітньо-наукових програм «Право» та «Правоохоронна діяльність» на основі висвітлення головних переваг використання сучасних технологій дистанційного навчання задля виявлення можливостей перспективних інноваційних форм навчання на фоні використання світової мережі Інтернет, спрямованої на підвищення результативності навчання та розвитку креативних здібностей здобувачів, які вивчають англійську мову в умовах карантину або воєнного стану тощо на базі Одеського державного університету внутрішніх справ.

Постановка завдання витікає з актуальності даної студії, об'єкту та предмету досліджень.

Актуальність даної статті визначає поступову зміну традиційних методів та способів вивчення англійської мови на інноваційні та водночас більш продуктивні під час запровадження дистанційного навчання вперше в умовах карантину та пізніше в умовах воєнного стану на базі Одеського державного університету внутрішніх справ.

Об'єкт дослідження – це навчальний процес при дистанційному навчанні англійської мови здобувачів вищої освіти освітньо-професійних та освітньо-наукових програм «Право» та «Правоохоронна діяльність» із сучасною технологічною платформою.

Предметом дослідження є визначення специфічності методики дистанційного навчання здобувачів вищої освіти освітньо-професійних та освітньо-наукових програм «Право» та «Правоохоронна діяльність» іноземної мови в умовах Одеського державного університету внутрішніх справ як складової цілісної системи правового напрямку освітніх програм.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні найбільш поширеними інноваційними методами навчання здобувачів іноземній мові в умовах кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ є:

- методи розвивального навчання (у здобувачів створюється творче відношення до діяльності, розвивається мислення, уява, увага, пам'ять, воля) [5];
- інтерактивні методи навчання;
- метод проектів (підготовка презентацій, Essay на англійській мові);
- метод особистісно-орієнтованого навчання;
- інформаційні методи навчання;
- ігрові методи навчання.

За практичного використання методів розвивального навчання здобувачі не просто набувають знань, навичок та вмінь, але навчаються насамперед засобом їх самостійного пізнання (вивчення), у здобувачів формують творче відношення безпосередньо до своєї діяльності, розвивається відповідне мислення, уява, увага, пам'ять та воля.

Основною метою такого навчання є випереджувальний розвиток мислення, що забезпечує готовність здобувача самостійно використовувати власний творчий потенціал, який часто прихований.

Мислення здобувачів може мати продуктивний та репродуктивний, творчий та примітивний характер. Характерною рисою продуктивного мислення на відміну від репродуктивного є безпосередня можливість самостійного відкриття необхідних знань.

Творче мислення в свою чергу засвідчує найвищий рівень розвитку здобувача як особистості. Воно сфокусовано на одержання в першу чергу інноваційного та невідомого раніше результату, проте можливість застосовувати різноманітні шляхи за умов, коли невідомо, який з них призведе до очікуваного результату. В цілому творче мислення дозволяє вирішувати задачі (завдання) на фоні відсутності незалежного досвіду.

Набуття прийомів засвоєння знань стає основою для активності здобувача та його стаювання безпосереднім суб'єктом, який може пізнавати. Ключовий акцент здійснюється на переході

від несвідомої діяльності до свідомої. Викладач на регулярній основі спрямовує здобувача на те, щоб він аналізував свої власні розумові дії, зконцентровувався та запам'ятовував, як йому вдалося одержати плановий навчальний результат, та які розумові дії і у якій послідовності ним для цього було задіяні.

На початкових етапах здобувач просто розповідає словесно відтворює свої дії, їх почерговість та поетапно виховує у себе своєрідну рефлексію безпосередньо вже відпрацьованого процесу навчання.

Запроваджується змістовна самооцінка набутого результату, що здійснюється за використання чітких критеріїв попередньо озвучених викладачем на початку запровадження даного методу навчання. Важливо, щоб самооцінка здобувача випереджала оцінку викладача, проте пізніше з ним обов'язково обговорюється. За умови, що здобувач вірно оволодів методикою самооцінки, він може сам визначити, чи відповідає результат його навчальних дій кінцевій меті. Доволі часто у перевірочні роботи спеціально включено матеріал (англомовний текст), який ще не розглядався на попередніх заняттях та містить низку слів, що ще однозначно невідомі для здобувача. Все це сприяє правильній оцінці сформованих навичок до навчання, визначенню здібностей здобувачів задля розуміння наскільки широкий спектр словарного запасу та розуміння часових характеристик англійської мови. Що для здобувачів виявилось простим, а що викликало певні ускладнення. Все це дає можливість прослідкувати за розвитком інтелектуальних здібностей кожного здобувача.

Однозначно, що навчальна діяльність повинна відбуватися в атмосфері колективного мислення, дискусії та сумісних пошуків варіантів вирішення актуальної проблеми правової та правоохоронної діяльності.

На нашу однозначну думку у даній роботі варто зробити акцент на інформаційних методах навчання, оскільки результативне проведення занять зі здобувачами вищої освіти та особливо при вивченні іноземної мови без використання комп'ютерної техніки або різноманітних електронних носіїв є практично неможливим та неефективним, оскільки електронні засоби суттєво вдосконалюють сучасний навчальний процес та підвищують його результативність.

Широко використовується Listening на дистанційних заняттях з англійської мови. Використовуються спеціально підібрані фахові тексти, діалоги у сфері правознавства та правоохо-

ронній діяльності. Це допомагає подолати певні мовні бар'єри боязливості особливо на початкових етапах вивчення мови, коли здобувачі ще не готові до спілкування з native-speakers [6, 7].

Для розвитку навичок аудіювання також практикуємо використання аудіо додатків до сучасних підручників типу English for Law Enforcement by Charles Boyle and Ileana Chersan [3], YouTube-каналу за допомогою яких здобувачі прослуховують інформацію на необхідні для вивчення теми, тексти чи діалоги, наукові конференції правового характеру з урахуванням потреб відповідного рівня вищої освіти.

У здобувачів I (бакалаврського) рівня вищої освіти формується позитивне відношення до дисципліни «Англійська мова професійного спрямування», що вивчається протягом 4 курсів навчання, вони поступово набувають необхідного базового та згодом професійного рівнів спілкування на англійській мові з викладачем, з професіоналом практиком та безпосередньо з носієм мови, що має правову освіту, останні два з яких часто запрошуються на бінарні заняття згідно відповідного графіка кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ. Здобувачі III рівня підготовки (доктори філософії) вже вільно, як правило, ознайомлюються з науковими джерелами (статтями, тезами, монографіями) правової тематики провідних країн світу в межах індивідуальної траєкторії навчання аспірантів.

Поєднання освітнього процесу з вивчення англійської мови з використанням комп'ютерних технологій – це суттєве підвищення зацікавленості щодо результативного оволодіння мовою здобувачами. Сучасні електронні носії інформації (смартфон та інші гаджети) дозволяють ефективно використовувати час у транспорті, просто рух по дорозі до місця проживання на вивчення мови.

За умови використання тих чи інших навчальних програм діє суцільно методичний прийом «перенесення» здобувачів (слухачів) в іншомовну ситуацію, що наближена до реалій життя. Крім того, у сучасних здобувачів присутня неабияка зацікавленість до роботи з комп'ютером або з іншими гаджетами з використанням широкого спектру різноманітних комп'ютерних програм [3].

Таким чином, сьогодні на фоні використання сучасних спеціальних навчальних електронних програм відбувається комплексне поєднання чуттєвих, слухових та зорових складових впливу на сприйняття тексту здобувачами вищої освіти.

Працюючи на базі платформи МІА викладачі кафедри мовної підготовки застосовують різнома-

нітні презентації під час дистанційного навчання. Так, на кшталт, під час вивчення тем «Political system of Great Britain», «Law, types of law» здобувачам надається можливість візуально ознайомитися із визначними історичними та сучасними принципами правової системи відповідної країни сучасного світу або з позицій історії правової культури та правової технології у історичному аспекті. Завдяки використаним презентаціям здобувачі розширюють свої знання через використання цікавих та сприйнятливих для них комп'ютерних технологій (ІТ-технології) не тільки з дисципліни «Англійська мова професійного спрямування», а й через занурення до правової системи конкретної держави набувають спеціальних знань, досвіду ситуацій, що наближені до реальних з урахуванням ще й історичного аспекту.

При виконанні тестових завдань, що розроблені викладачами кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ в системі «МІА» у здобувачів є можливість перевірити себе самостійно з урахуванням «результатів тестування». Здобувачам після кожного практичного заняття задається домашнє завдання і вони, отримавши посилання, виконують його в реальному часі або у вільний час, але виставляємо обмеження в часі (не пізніше наступного заняття; домашнє завдання обов'язково перевіряється та здійснюється аналіз помилок.

Отже, ключовою ціллю використання сучасних навчальних комп'ютерних програм та ресурсів мережі Інтернет є навчання здобувачів англійської мови за рахунок наближення їх до реальних життєвих ситуацій. На такого роду інтегрованих заняттях здобувачі підвищують рівень своїх знань, вмінь та навичок, що набуті за попередній період навчання. Крім того, дуже доцільно використовувати такі навчальні програми як засіб інтенсифікації та оптимізації навчальної і наукової діяльності здобувачів, активізації їх потенційних можливостей на фоні розвитку індивідуальних творчих здібностей з урахуванням індивідуальної траєкторії навчання кожного здобувача.

Висновки. Таким чином, використання у освітньому процесі сучасних навчальних комп'ютерних програм дозволяє викладачеві ВУЗів до певної міри перекласти частину своєї власної роботи на ІТ-технології, здійснюючи при цьому освітній процес на щабель вище за рахунок підвищеної зацікавленості, різноманітності, інтенсивності. Але, ми розуміємо, що жоден комп'ютер на сьогодні не може повноцінно замінити викладача, а лише є його доповненням, оскільки викладач постійно консультує здобувача з урахуванням

індивідуального рівня знань або з тих питань (лексики), що є незрозумілими для студента.

В цілому, вважаємо, що запровадження та регулярне застосування на практиці сучасних інноваційних комп'ютерних навчальних програм на заняттях з англійської мови професійного спрямування для здобувачів правового напрямку в умовах кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ:

- це цілком ефективний допоміжний технічний наочно-слуховий метод;
- це допоміжний метод учбово-пізнавальної діяльності здобувачів;
- спосіб підвищення самомотивації та власного бажання здобувачів щодо вивчення англійської мови за професійним спрямуванням;
- максимально швидкий та відносно ефективний метод щодо оцінки та контролю знань, вмінь, навичок здобувачів різних рівнів вищої освіти;
- метод підвищення інтерактивної та комунікативної діяльності, тобто так необхідних сьогодні навичок *soft skills*, що підвищену актуальність відіграє для правових спеціальностей.

Однозначно стверджуємо, що в умовах сьогодення застосування на заняттях комп'ютерних навчальних програм як елементу ІТ-технологій – це цілком ефективний та актуальний засіб при викладанні здобувачам англійської мови за професійним спрямуванням в умовах реалій дистанційного навчання, що спрямований на розвиток комунікативних здібностей у здобувачів (навичок *soft skills*). Також варто зазначити, що використання елементів комп'ютерних тех-

нологій у процесі вивчення «Англійської мови професійного спрямування» дозволяє в певній мірі відійти від традиційних форм навчання й підвищити індивідуальну траєкторію освітньої та наукової діяльності здобувачів вищої освіти, оптимізувати засвоєння мовних структур та граматичних правил, а також подолати монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетенції здобувачів у процесі навчання англійської мови професійного спрямування.

Отже, станом на сьогодні інформаційні технології стали невід'ємною частиною сучасного світу. Сучасне якісне викладання англійської мови за професійним спрямуванням та інших дисциплін не може відбуватися без використання методів (засобів) і можливостей, які надають ІТ-технології на базі світової мережі Інтернет, оскільки це дає змогу краще подати навчальний матеріал, зробити його цікавішим та підвищити інтерес здобувачів до освітнього процесу.

Дидактичні можливості Інтернет мережі достатньо великі, який стає засобом досягнення освітніх цілей як для здобувачів вищої освіти, так і для викладачів. За таких обставин викладач стає основним кермом, що виконує свої функції в максимально органічному сучасному контексті освіти та в системі «здобувач х викладач». Мережа Інтернет в жодному разі не замінює викладача, але стає одним з найбільш важливих елементів навчання англійської мови на сучасному етапі розвитку освітнього процесу в достатньо складних умовах сьогодення (карантин через пандемію, військовий стан тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вступ.Освітля. UA URL: <https://vstup.osvita.ua/y2021/r16/306/> (дата звернення: 17.03.2022).
2. Посохова А. В. English Course for Law Enforcement Professionals. Part II. (Курс професійної англійської мови для правоохоронців): навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 108 с.
3. Boyle Charles, Chersan Ileana. English Course for Law Enforcement. MACMILLAN, 2009. 128 p.
4. Українська Система Дистанційного Навчання – UDL System *Ukrainian Dastance Learning System*. URL: <http://www.udl.org.ua>. (дата звернення: 17.03.2022).
5. URL: <https://studepedia.org/index.php?vol=1&post=52954> (дата звернення: 14.02.2022).
6. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
7. Ващенко В. Ю., Дядичев О. В. Аналіз систем керування навчанням і контентом та їх впровадження в навчальний процес. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. № 12 (223), Ч. II. С. 5-17. (3).